

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XV.

V Ljubljani 10. sušca 1862.

List 8.

Terpljenje Jezusovo.

II.

Jezus sam glasno pričuje.
De ga eden bo izdal;
Še gorje mu prerokuje.
De bi se pregrehe zbal:
Juda pa še ne verjame,
De gre njemu to gorje;
Derzno kruha grizljive vzame
Iz Presvetiga roke.

Da spomin jim smerti svoje.
In stori svoj testament:
„Znamje bo ljubezni moje
Vam postavljen Zakrament.
„Kruh telo je moje reče,
Vino pa je moja kri,
Ktera vsa za vas poteče
Iz presunjene strani.“

„Kadar bote ponavljali
Čudež ta le v moj spomin.
Bote svetu pričevali.
De sim pravi Božji Sin.
Kar ste vid'li me storiti,
To stori naj slednji vas;
Ta daritev ima biti
V moji cerkvi vedni čas.“

Juda pola še hudobiše,
Oterpnjeniga sereč.
Jezusa telo zavzije.
In se satanu izdā.
Naglo iz za mize vstane,
V dvor duhovšine hiti.
De od nje tam skupej zbrane
Srebernike še dobi.

Dvojin Juda rop opravi:
Jezusa telo v sereč.
Srebernike v mošnjo spravi
In tako ga izdajati grē.
Stražo si vojakov zvoli,
V kraj jih varno sam peljā.
Kjer navadno Jezus moli,
De brez hrupa ga izdā.

„Sin človekov.“ Jezus reče.
„Zdaj je že poveljčan;
Kmal' ko ura ta poteče.
Bo sovražnikom izdan.
Me imeli le prekmali
Več ne bote med seboj;
Skerbno bote me iskali.
Zdaj ne morete z menoj.“

„De bi me ne pozabili.
Vam zapoved novo dam.
De se bote vsi ljubili.
Kakor sim vas ljubil sam.
Ako bote spolnovali.
Kar ste mene vidili;
Bodo iz tega vsi spoznali,
De učenci ste moji.“

Hvalno pesem zapojejo.
Iz obednice gredō;
Kam de Jezus grē, ne vejo.
Vsi serčni za njim tekō.
Vnema jih ljubēzen sveta.
Vsi za Jezusa gorē;
Vsak zvestōbo mu obēta.
Vsi umreti ž njim želē.

Jezus jih tolaži milo.
In resnōbno grē naprej;
Kaj se bode ž njim zgodilo.
Njih nobeden še ne vē.
Potrdnika še oblubi
Jim poslati iz nebē:
„Ker me ljubite, vas ljubi
Tudi Oče moj zares.“

Pri Cedronu se ustavi.
In v nebo uprē oči:
„Oče! sveti Oče!“ pravi,
„Varuj hudiga jih ti,
Daj, de bodo vselej eni,
Kakor eno sva midva;
Čast, de vidijo pri meni,
Velicāstva mojiga!“

več ni mir, in večna luč naj mu sveti.“ — V sredi cerkve trugo na tla postavijo, če je duhoven z glavo merlica proti altarju, če ni duhoven, pa z nogami proti altarju. Tukaj mašnik nar pred moli molitev nad merlicem, v kateri Boga prosi, de bi ne šel v sodbo, t. j., v pogubljenje s svojim služabnikom, ki mu ga molitev kersanske vere priporočuje; temu de naj po Božji milosti odide maševanju, ker je bil v življenji zaznamnjan z znamenjem sv. Trojice, t. j., s sv. kersam posvečen. Po tej molitvi se poje ali moli „Libera“: „Reši me, o Gospod, od večne smerti ob tistim strašnim dnevu, ko se bo treslo nebo in zemlja: ko boš prišel svet z ognjem sodit. Tresti sim se začel, in bojim se, ko bo prišlo preiskovanje in prihodnje maševanje. Tisti dan, — dan jeze, britkosti in stiske, veliki in silo greški dan: ko boš prišel svet z ognjem sodit. Gospod, daj mu večni mir, in večna luč naj mu sveti!“

Po ti premili pesmi, ki je s svojim pretresljivim napevam pravimu joku enaka, mašnik kliče v Božje usmiljenje, rekoč: „Gospod, usmili se; Kriste usmili se; Gospod, usmili se!“ Moli nato očenaš in merlica med tem trikrat pokropi in trikrat pokadi, ter želi, de bi molitev zanj kakor duh kadila se vzdigovala pred Božji troja in milost Božjo nanj rosila. Torej moli še dalje: „Od peklenk h vrāt — reši, o Gospod, njegovo dušo; — naj v miru počiva itd. in prosi v moli in priserčni molitvi: Naj Bog, ki mu je lastno se vselej usmiliti in prizanesti, te duše, ki ji je ravnokar zapovedal, se od telesa ločiti, ne zroči zovražniku v roke in ne pozabi za zmiraj, temu naj zapove, de naj jo sveti angeli sprejmejo in pripeljejo v domačijo sv. raja, de, ker je vanj zaupala in verovala, ne bo terpeła peklenk kazni, ampak večno veselje posedla — po Kristusu, Gospodu našim.

Med tem petjem in molitvami merlica še ta list poberejo, ki so mu ga bili dali za pot od hiše do pokopališa, in vzdignejo golo trugo ter jo nesejo za duhovnam k jami, ki je že poprej izkopana in v kateri bo do sodnjiga dne počival. Med potjo pa mašnik moli, ali pa se poje: „V sveti raj naj te peljejo angeli; pri tvojim prihodu naj te sprejmejo marterniki, in pripeljejo naj te v sveto mesto Jeruzalem. Angelski zbor naj te sprejme, in z nekda ubogim Lazarjem imoj večni pokoj.“

Ko k grobu pridejo, duhoven z blagoslovno vodo mertvaško jamo pokropi in blagoslovi, rekoč: „Posvečen bodi ta grob v imenu Očeta $\frac{1}{3}$, in Sina, in sv. Duha.“ Odg. „Amen.“ Zdaj polagoma trugo z merlicem pogrzezejo v grob, v zemljo, iz ktere je bilo stvarjeno. Duhoven mu za slovo reče: Vzemi zemlja, kar je tvojiga; naj sprejme Kristus, kar je njegoviga; meso je iz zemlje, duh pak je od zgorej

Blagoslovila ali žegni matere katoliške Cerkve.

Kersansko-katoliški pokop.

(Dalje.)

e) Med zvonjenjem, molitevjo in petjem ali moljenjem psalmov gre sprevod proti pokopališu. Ko pa pridejo do cerkve ali kapele, se moli ali poje: „Pridite sveti Božji, pritecite angeli Gospodovi; sprejmite njegovo dušo; nsite jo pred obličje Najvišjega. Sprejme naj te Kristus, ki te je poklical, in v Abrahamovo naročje naj te angeli pripeljejo. Gospod, daj mu

vdihnjen.“ Pokropi ga z vodo, rekoč: „Z nebeško roso naj oblije tvojo dušo Bog, Oče $\dagger$, in Sin, in sv. Duh.“ Odg. „Amen.“ Pokadi ga, rekoč: „Z nebeškim duham naj pase tvojo dušo Bog, Oče $\dagger$, in Sin, in sv. Duh.“ Odg. „Amen.“ Nato še trikrat persti nanj verže, in reče: „Iz persti si ga naredil; s kostmi in kitami si ga sklenil; obudi ga, o Gospod! poslednji dan, — po Jezusu Kristusu, Gospodu našim.“ Odg. „Amen.“ Zdaj pa z Bogom! Perst začne nanj suti; ne bote ga več vidili v tem življenji, oče, mati, bratje, sestre, sin, hčere!

Vsi zamišljeni stojé pričuječi, ko se zagreba, dosti miliga jokanja se sliši, veliko solz pokopališe kropi, in pač marsikomu gre merzlo skoz kosti, ko vidi, kako prazno in nečimerno je vse sedanje, in de le kmalo se bo tudi njemu taka godila, kakor pričujočim merliču, ki je morebiti mlajši kakor on.

Mašnik ga tudi se zdaj ne zapusti. Ko je zagreben, de se kje truga več ne vidi, še spet Božje usmiljenje nad njega kliče, moli očenaš, kliče de naj Bog od peklenških vrát reši njegovo dušo, in de naj v miru počiva. V molitvi pa Boga prosi, naj z ranjcem to usmiljenje stori, de mu hudo ne bo po njegovih delih povračevano, ki je po volji bil z Bogom sklenjen, de kakor ga je tukaj prava vera z vernimi množicami vezala, tako naj ga tamkej njegovo usmiljenje angelskim trunam pridruži.

Kakor de bi se ne mogel od ranjega ločiti in ga zapustiti, mašnik še spet naredi križ čez grob, rekoč: „Gospod, daj mu večni mir.“ Odg. „In večna luč naj mu sveti.“ „Naj v miru počiva.“ Odg. „Amen.“ „Njegova duša in duše vsih vernih mrtvih naj po Božjim usmiljenji v miru počivajo.“ Odg. „Amen.“ Ko je za pričujočega vse opravljeno, se spomni sv. Cerkev tudi družih vernih mrtvih in moli po mašniku: „O Bog, iz čigar usmiljenja duše vernih počivajo, daj svojim služabnikom in služabnicam, kateri v Kristusu počivajo, milostljivo odpušanje grehov, de od vsih pregreh odvezani, s teboj se brez konca veseliti zamorejo, — po ravno tistim Jezusu Kristusu, Gospodu našim.“ Odg. „Amen.“ „Naj v miru počivajo.“ Odg. „Amen.“ Na vse to duhoven s pričujočimi se moli kak očenaš in česnamarijo za ranjega, za nje, ki na tistim pokopališu počivajo in za verne duše v vica, pokropi grob in pričujoče ter odide.

Ako se pokopuje pa nedolzin otrok, ima duhoven belo stolo namesto cerne; truga se bolj veselo ovenča, moli se 112. psalm: Hvalite, otroci, Gospoda; hvalite ime Gospodovo. Naj bo hvaljeno ime Gospodovo, od zdaj in vekomaj. Od solnčnega izhoda do zahoda je hvale vredno ime Gospodovo. Visok je Gospod nad vse narode, in nad nebesa je Njegova slava itd. Tudi vsi dragi psalmi so veseli, kakor 118., ki se po poti moli: Blagor njim, ki so neomadežani na svojim potu; ki hodijo v postavi Gospodovi ita. Tudi Cerkev na pokopališu ne moli za nedolzniga merliča, ker ima upanje, de tega ne potrebuje, ampak za druge služabnike in služabnice, kateri koli v Kristusu počivajo, de bi bili vsih pregreh odvezani ter se z Bogom vekomaj veselili.

Po silo stari navadi ima sveta Cerkev tudi tretji, sedmi in trideseti dan spomin za mrtve. Ravno ti dnovi so se naj berže za to odločili, ker je Kristus tretji dan od mrtvih vstal, ker je Stvarnik sedmi dan od svojih del počival, in ker je izraelsko ljudstvo trideset dni za Mozesom žalovalo.

Čimu merliče k pogrebu spremljamo?

Spremljamo jih iz tega namena, de njih truplam, ki so bile posoda sv. Duha in stanovanje neumerljive, po Božji podobi stvarjene duše še poslednje spošto-

vanje skazemo, in zlasti de bi molili za njih duše. Torej se „merliče pokopavati“ imenuje telesno delo usmiljenja, in „za žive in mrtve Boga prositi“ pa duhovno delo usmiljenja.

Čimu pa mašnik ob osminah, obletnicah in drugokrat kropi in kadí mrtvaški oder, desiravno ni merliča v njem?

Ta mrtvaški oder z britko martro na verhu, ki se grob ali tumba imenuje, nam pomeni ali pred oči stavi merliča samiga, in kropenje in kadilo je podoba naših molitev, s čimur svoje želje na znanje dajemo, de naj naše molitve za ranjega kakor lepi duh kadični dohajajo pred Boga, ter naj rosi od ondod milost Božja na merliča. Nekdaj so vsaciga merliča v cerkvi na oder položili in je po 3 ali še več dni tamkej ostal. Vpričo njega so molili duhovne ure za ranjega, in ker so kristjanje po noči pri merličih čuli, torej se se zmiraj mrtvaške molitve imenujejo bilje ali vigilije, to je, čujnice, ker so jih kristjanje čujé molili ali peli. Zraven merliča so se tudi sv. maše brale. Ker pa iz tehničnih vzrokov ni moglo zmiraj tako biti, torej so pozneje namesto merliča samiga le oder postavljali, se merliča bolj živo spomniti in gorečnisi molitve zanj opravljati.

V kakim redu se merliči pokopujejo?

Po katoliški šegi se merliči tako v zemljo devajo, de proti jutru gledajo. To kaže zaupanje v Kristusa, ki je luč naših duš, ravno kakor solnce od jutra zemljo razsvetljuje. Ravno tako se merliči, ki se v cerkvene rake devajo, tako položé, de z obrazom proti velikemu altarju gledajo, tedaj tudi proti jutru. Le samo duhovni se tako pokladajo, de je njihov obraz od velikiga altarja doli, po ljudstvu obrnjen, kakor so se tudi v življenji od altarja k ljudstvu obračali.

Ali je dobro, če se merliči v cerkvi ali okrog cerkve pokopujejo?

Cerkveni viksi so bili vselej skerbni tudi za telesni blagor svojih vernikov; več cerkvenih zborov se je iz tega namena prizadevalo in skerbelo, de bi se vse preobilno merličev v cerkvi in blizu cerkve ne pokopavalo. Kadar je pri prestavljanji pokopališ ta previdnost potrebna, je zares tudi hvale vredna. Dostikrat pa je bilo to le pretveza za drug ne hvale ampak graje vredin namen. Marsikterim namreč ni hotlo nič kej všeč biti, de jih je bližnje pokopališe zmiraj na smert opominjalo, desiravno je ta misel silo koristna za kersansko življenje. Ako človek vselej v cerkev gre čez grobe svojih staršev in sprednikov, se lahko spomni njih del in čednost, in to ga močno spodbuda, de naj se po njih ravna. Kako slovesin je spomin, de je človek v cerkvi obdan od vsih svojih sprednikov, kateri so tisto cerkev zidali, ki so že pred toliko in toliko sto leti po ravno tistih hišah stanovali, po njivah delali, po potih hodili, kakor zdaj njih nastopniki. Hoja med grobi človeka dela rezniga in ga nekako v duhu zbere, de svojo molitev v cerkvi lozej in bolj zvesto opravlja. Tudi se človek v enacih okolišinah bolj živo spominja, de naj tudi za mrtve moli ter jim večniga pokoja prosi. Poslednjé nam bližnje pokopališa takorekoč neprenehama kléčejo: „Spomni se, o človek, svojih poslednjih reči, in vekomaj ne boš grešil.“

Čimu pa imajo verni katoličanje posebne pokopališa in ne terpe krivovercev in nejevernikov med seboj?

Zanikarni in lahkoverni kristjanje, zlasti pa krivoverci utegnejo ugovarjati, de po smerti ni nič na tem ležeče, kakor, kjer in med komur si bodi je kdo pokopan, ali de se bota katoliški in drugoverski prah

še pač zedinila. Na to naj bo naslednji odgovor: Kdo bo, postavimo, zamiril tistim, ki si napravijo svoje lastne deržinske pokopališa, če ne pustijo nikogar družiga vmés pokopati, temveč hočejo tudi po smrti sami skupaj biti? Enaka deržina so katoliški kristjanje, ne po telesno, ampak po duhovno med seboj zvezani. Zvezani so v življenji z eno vero, z enim upanjem, z eno ljubeznijo; z enimi zapovedmi, ki jih spolnujejo; z enimi zakramenti, ki jih prejemajo; z enimi gnadami, ki se jih vdeležujejo; vsi po enim in ravno tistim kraljestvu Božjim koperné. Kdo bi jim hotel ali smel tedaj za zlo jemati, de želé tudi s svojimi telesnimi ostanki skupaj prebivati, skupaj na vstajenje čakati? Zavoljo tega so že prvi kristjani svoje merlice od nevernikov ločili in jih posebej pokopavali. Ravno tako lahko je zapopasti, zakaj de poznejši čase vernim katoličanam ni bilo ljubo, ako bi se bili po njih smrti taki v njih verste mešali, ki v življenji niso bili z njimi sklenjeni. Mi katoličani vemo in verujemo, de se mora za verne ranjce moliti; kako nam pa to lepo in pobožno opravilo kalí, ako vidimo vmés med vernimi tudi grobe taci, ki so se v svojim življenji vojskovali zoper katoliško vero in resnico. Taki in enaki so vzroki, de vernim katoličanam prav hudo zagreneva, ako vidijo, de se drugoverci na katoliško pokopališe pokopujejo.

(Dalje nasled.)

Ali je tako imenovana verska pre-naredba (reformacija) v 16. stoletji kaj svet zboljšala?

(Dalje.)

Zgodovina nam pové, kako žalostno je bilo o času verskih homatij na Kranjskim. Kadar sta cesar Ferdinand ali pozneje nadvojvoda Karol pomoči zoper Turka od deželnih stanov tirjala, so jim ukljubovali ter svoje verske prepire obnavljali. Reči tedej, de je nova vera za Kranjsko veliko dobriga prinesla, se vender pravi to kar je spo-dej na kviško postaviti^{*)}. Res žalostni časi za ubogo de-zelo, po eni strani kervoločni Turk, po drugi strani pa prederzni, prekanjeni krivoverci, ki so katoličane nadlego-vali. De so pa protestantje, Dalmatin, Truber, Bohorič začeli po slovensko pisati, in slovenske bukve med slovensko ljudstvo razširjati, očitno pričuje, kar se v sv. pismu bere, de so otroci teme bolj modri (zviti) v svojih delih kakor pa so otroci luči. Z bistrim očesam so spoznali, kako de morajo začeti, de se bo ljulika krive vere med katoliško slovensko ljudstvo zatrosila, dobro so se zavedili, kaj de hočejo doseči, tedaj so z druženo močjo delali, med tem ko so bili katoličani brez praviga vodja. De bi pač zgodovina tistih časov ne govorila gluhim ušesam.

De pa v Lutrovi veri nekteri pošteno in čedno živé, je pač ravno tako gotovo, kakor de je veliko slabih kristja-nov med katoličani. Lutrova vera je kersanska vera, ima Kristusove nauke, pa popačene, in kakor takošna ima oživ-ljajočo in ohranjujočo moč v sebi. Poglavitni njeni nauki so iz katoliške vere in katoliške zavesti posneti, in kolikor bolj in delj se od katoličanov ločijo, toliko bolj razpada njih vera, in se v neštivilne ločine terga. Njih nar slavnisi dela so po katoliško pisane; le beri Šilerjev „hoja v plavž“ ali druge pesmi, in se boš tega prepričal. Kako je pa nejeverec Goethe véasi od vere pisal? Mislil bi si, de bereš za svojo vero vnetiga katoličana. Temu se pa ni čuditi; katoličanstvo in sploh vera je vsakimu tako globoko v serce zapisano, de človek to pisanje večkrat nehoté tako glasno prebere, de ga drugi slišijo. Resnice katoliške Cerkve so

vse od Boga razodete, pa se tuc ravnó zato popolnoma s pametjo vjemajo in je v njih tolik modrosti hranjene, ko-likor je le nar večji modroslovec kaj zapopasti zamore, le treba je modroslovne pravila na verski podlagi osnovati, in učenost bo človeka, ki po pravi modrosti hrepeni, k Bogu nazaj pripeljala. Človek pa resnic sv. vere nikoli ne more sam s svojo pametjo zapopasti, v temi so tavali vsi stari modrijani; nar modrejšimu Sokratu, se je nekaj takošniga dozdevalo, de si človeški rod ne more sam pomagati; — v temi tavajo vsi modrijani današnjiga časa, ki nočejo spo-znati, de je človeški um po izvirnim grehu oslavljen. Ka-toliška Cerkve, ki je svetu staro literaturo (slovstvo) ohrani-la, tudi ni nikdar in nikoli učenosti prepovedovala, temveč jo je s posebno skerbjo gojila. Ali pred krivo modrostjo, pred puhlim modrovanjem je svarila zmiram svoje verne, zato pa tudi kersansko učenost zmiram gojila.

So pa dan današnji tudi luterani, ki se očeta Lutra sramujejo, ker imel je še preveč vere, ktere so se pa oni tako naveličali, de bi jo nar raji s sveta spravili, in novo paganstvo razširili. Skorej bi bilo potreba, de bi se vsi kristjani, bodi si te ali une stranke, v tem zedinili, de bi se novimu brezboštvu in nejeverstvu v bran postavili. Lu-teran je res krivoverec in zunaj zveličavne Cerkve, bolji pa je vender verin luteran, kakor vnamerjen katoličan, kterimu ni nič mar za njegovo vero. Ali niso luterani iz Meklenburga papežu zaupnih pisem pošiljali; kaj pa delajo katoličani na Laškim? Kar se je luteranstvo začelo, so radi v katoliško Cerkve prestopali naj pravičnejši in naj bolj učeni protestantje, ker iskali so resnice, in so jo v katoliški Cerkvi najdlji, ter postali naj izverstnejši branitelji katoliških resnic. Bratam protestantom pa v resnici ne za-vidamo naših odpadnikov od katoliške Cerkve.

Na smertni postelji, kjer se dušni pogled slehernimu zbistri in vse odpade, kar je človeka v življenji vezalo, jih je že veliko v katoliško Cerkve prestopilo; koliko pa kato-ličanov v druge vere? Če je res, kar smo v „Blätter aus Krain“ brali, de je cesar Maksimilijan II. kot luteran umrl, gotovo ni na smertni postelji luteran postal. Maksimilijan je bil po lutersko zrejen, njegov učenik Volbenk Stiefel je bil Lutrov in Melanhtonov učenec. Dokler je bil Maksimi-lijan nadvojvoda, je pisal Melanhtonu, de hoče vse prestati za svoje versko prepričanje. Protestantje so mislili, de bo očitno k njih veri prestopil, ali bili so se zmotili. Prote-stant Böttiger sam pravi, de tačas niso bili vredni takošniga moža. Gotovo pa je, de se je v poslednjih časih svojiga življenja očitno na katoliško stran obrnil; protestantom svojih dežel pa poprej podeljenih pravic ni kratil. Po britkih skušnjah je tako dalječ prišel, de se kot cesar na nobeno stran ni bil nagnil, temuč je svojo pot kot deželni poglavar hodil. Umerl je pa 11. vinot. (oktobra) 1576 v Ratisboni (Regensburg) na Nemskim, ravno tisto uro, ko se je njegovo pismo bralo, v kterim ni privolil verske svobode protestan-tam augsburške verske spoznave (Augsburger Confession), ki so bili pod deželno oblastjo duhovskih stanov, dokler se spoznavei obeh verskih strank med sabo končno ne porav-najo. Nočemo tega slavniga moža dalje presojevati, je že tam svojiga — Bog hotel milostljiviga — sodnika najdel; iz reče-niga se pa težko sklene, ali je res v protestanski veri kot odpadnik od katoliške Cerkve umrl. Časi so bili pa res tačas takošni, de se je bilo treba s silo zoperstavljati, če ne, bi bili vse katoličane v krivoverstvo posilili; ako tega cesar ni storil — Bogu je odgovor od tega dati mogel. Manj pa utegne znano biti, protestantje radi zamolčé, kar se jim ne prileže, sim pa iz katoliških virov posnel, de je v katoliški veri umrl Mavricij Avgust, ravno tisti, ki je bil leta 1552 Karolua V. tako v zaderge spravil, de se je mogel, za podagro bolan, iz Insbruka v Beljak dati pre-nesti, ravno tisti, ki je z mečem v rokah pridobil prote-stantam pasavsko pogodbo in versko svobodo. Ko je bil leta 1553 9. veliciga travna pri Sievershausen-u v zvezi

*) Ni se tedaj čuditi, de se Tirolci dandanašnji tako za versko edinoost poganjajo. Pis

s škofom bamberskim in vireburškim in Ferdinandam, kraljem pemskim, Albrehta Braniborskega zmagal, pa sam smertno ranjen čez dva dni umrl, je bil on pred svojo smrtjo luteranstvu se odpovedal in v katoliški Cerkvi umrl.

Učeni mož Erazem iz Rotterdama, ki je ob času verske preuredbe živel, od nje po svoji navadi tako-le piše: „Tako imenovana verska preuredba (reformacija) se je končala s tem, da so se nekateri škofijski sedeži bili v svetne dežele preuredili in nekateri duhovni oženili, in ta silno žalostna prigodba se je vendar prav smešno izšla, ker se je vse kakor v komedijah z ženitvanjem končalo.“

Če se je kaj dobrega v katoliški Cerkvi zgodilo, niso reformatorji tega doveršili, ampak ravno tisti, ktere oni smertno sovražijo: goreči duhovni, sveti škofje in pobožni papeži, pred vsim pa red Jezuitov, ktere so pa podpirali katoliški knezi. Ko bi bil vitenberški menih (Luter) svojo učenost v prid katoliške Cerkve obrnil, ali vsaj pozneje svoje krive nauke preklical, ko ga je papežev poslanec v to nagovarjal, bi si bil zadobil veliko zaslug za katoliško Cerkve. Ker je pa, ne da bi popravljaj, le podiral, in potem ko je v verskih pogovorih premagan bil, — kar je tudi resnično — še terdovratniši postal, je tako dalje zabredel, da ni mogel se poverniti drugač, kakor da bi bil sam od sebe povedal, da se je zmotil ali — zlagal. Al branil mu je to njegov napuh, pa morde se kaj družiga. Oznanovavci sv. vere, ki se za blagor človeštva darujejo, ne utegnejo žen varovati in otrok pestovati. Reformatorjem tedaj ni bilo tolikanj mar za ubogo ljudstvo, kakor pa za se. Kteri so pa bili pripomočki, ki so novo vero na Nemškim vzdržali, da ni precej, ko se je začela, tudi nehala. Cerkvene posestva so preveč kneze mikale, kakor da bi bili enkrat pograbljeni nazaj dali. Luter je mogel deželniemu grofu Filipu dve ženi privoliti, če ne, bi bil od nove vere odpadel. To mu je kakor na spovedi privolil, ali celi svet je to zvedil. Bili so luteranski nemški knezi še toliko verni, da so Filipa zavoljo tega grajali, ali brez njegove pomoči niso mogli izhajati — !! tedaj so ostali njegovi zavezniki. Ne vem tedaj, kdo je nepošteno prislovico znajdel: *Der Zweck heiligt die Mittel*; to je, ako imaš pravi namen, se smeš sleherniga pripomočka poslužiti.

Luter Martin je bil tedaj v Božjih rokah šiba, s katero je Božja previdnost malopridne katoličane tepla; zbudil je vihar, ki je pokaženi zrak pri katoličanih očistil. Hvaležno moramo spoznati milo Božjo roko, ki tepe, da ozdravlja, in ki ve slabo v dobro obrniti. De je pa Bog ravno po nezvestim menihu to dopustil, kdo se bo prederznil zavoljo tega od Boga odgovor tirjati. Zavoljo tega pa Luter-a ne bomo povzdigovali in hvalili in ne izgovarjali njegove hudobije. Ali imata Kajfa in Pilat kaj posebniga zaslužnja, ker sta Sinu Božjiga umorila, desiravno je njegova smert naše življenje. Kdo se bo odpadniku cesarju Julijanu hvalil zato, ker je bil kristjanam prepovedal ajdovske šole obiskovati, pa je vendar to veliko pripomoglo, da so se povzdignile kristjanske šole itd.

Ob koncu tega spisa malo postojmo in prevdarimo, kaj nas uči zgodovina tistih časov. Bili so žalostni časi. Kdo pa jih je bil kriv? Tako so ljudje eden družiga prašali. Prikazalo se je potem, kaj se je bilo pregrešilo, kaj je bilo zamujeniga. Rasteča nevarnost je spodbudila pogum katoličanov, ustavili so se povodnji, ubranili so, da se ni dalje razširjala. Kaj pa dandanašnji katoliškemu svetu žuga? Vnemarnost in nejevera. Nikar ne bodimo nemarni! valovi že precej visoko pluskajo. Le pogledjmo na katoliško Italijo; ozrejo se na poglobitno mesto našega carstva, na katoliški Dunaj, ki pa je skorej svoj katoliški značaj zatajil. Naj pogleda vsak okoli sebe. Le premisljmo s kako strašno doslednostjo se bojujejo bogotajci, kako oni versko ravnopravnost razumevajo, kaj bi radi s katoliško Cerkvijo naredili, ko bi jim bilo mogoče. Kaj pa katoličani? Dremljejo ali pa jim še pomagajo; drugi pa roke križem derže ter

jim je dosti, ko se zmislijo: „peklenske vrata je (katoliške Cerkve) ne bodo premagale.“ Res je, Cerkve ne more nikoli z zemlje zginiti, ona ostane do konca svetá, stanovitna in močna kakor skala; ali koliko njenih udov utegne pri taki vnemarnosti v zmote, v pregrehe zajti in vekomaj nesrečnih biti! Kakošno in koliko vere jih ima veliko že po mestih in tudi drugod? Kakošen bo konec po takim življenji? Ali smo mar pozabili, da Bog le tem pomaga, ki si sami pomagajo. Prekanjeni neznabogi imajo vse časninstvo v rokah, in svet jim bolj verjame, kakor sv. pismu. — Koliko tistih ljudi, ki časnike berejo, je dobro v veri poučenih, koliko jih zna samostojno misliti? Kako lahko se tedaj dajo zapeljati! Dosti jih je, ki jim je tisti časnik ljubši, ki zna bolj pikati, zabavljati, bistroumno pisati. Taki listi so njih katekizmi. Odkrivaj takojšnim ljudem potem resnico, kakor hočeš, povej jim, da je krokar črn, golob pa bel, oni ti bodo vendar le rekli, da tega ne morejo verjeti. To se je vidilo na Dunaji prav očitno, ko so bili nune iz Videnske bolnišnice odpravili. Kaj je pomagalo, da so pošteni listi laž in obrekovanje odkrivali, ljudstvo je bilo navzeto že vse krivih zapopadkov in sestre so bile iz bolnišnice pregnane, „ker je ljudstvo tako hotlo in ni bilo drugači mogoče nejevoljo med ljudstvom ustaviti.“

Poglejmo po dunajskih listih, prepričali se bomo, da se nam je treba modrosti od zopernikov učiti. Kdo ne pozná tistiga, sicer ni vreden, da ga v misel vzamemo — prismojeniga „Kikeriki.“ Pa kaj mara prekanjen vrednik, če ga vsi za prismođuha imajo in se mu smeja. On se tudi v pest smeja; morebiti ima več vzrokov kakor mi. Misli si pa tako le: 30.000 naročnikov, pa gotovo še enkrat toliko bravcov, to je pa že nekaj, slehern lahko moj list zavoljo prenizke cene kupi — in nekaj mojih nauk se že prime.

Tako delajo sovražniki katoliške Cerkve: mi bomo pa roke križem deržali in od Boga čudežev pričakovali? Sionski čuvaji, povejte ljudstvu, kako pozno je že v noči! — k.

Napoleon III. Správník.

Vsi francoski kralji so kak primek imeli; temu je bil pridevek „lepi,“ unimu „dobri,“ temu „pobožni,“ drugemu „sveti“ itd. Napoleon I. je bil imenovan „veliki“ in velikal je v bitvah, v pregrehah, v bogoskrunstvih, v samosilstvu. Leta 1852 je Viktor Hugon Napoleona III. malega imenoval, ali pokazal je, da mu ne pristuje to ime, ker s spretnostmi, z molčanjem, potuhnenjem, zakrivanjem in odkrivanjem se je storil — če ne malika, pa saj strašilo Evropi.

Dozdeva se, da Napoleon III. dihti sam po primku správník, kajti v pismih, ki jih je undan zročil francoski zbornici, zmiraj pravi, da hoče spraviti: hoče spraviti papeža z Italijo, Rikasola s kardinalom Antonellom, Garibalda z mil. gosp. pl. Merodom; pa goričva o pridu — spravljati na polotoku, o misli — spravljati po Evropi, o zmolenih vestéh, ki jih je treba spravljati po katoliškem svetu. Ako Napoleon to delo zverši, če mu ne bo žalostni konec starega správníka v Torinu in novega správníka v Milanu, mu bo zgodovina darovala naslov Napoleon III. správník.

Ali v taki namen ima francoski cesar polno nezamernost reči spravljati, ker nekte mora spraviti sam v sebi, drugi pri svojih ministrih, druge v Francii, druge po Italii.

Napoleon III. mora spraviti ali zediniti svojo ljubezen do ljudovlade s cesarstvom, ki ga ravno v rokah ima. 21. kim. 1848 je rekel s francoske govornice: „Vse moje življenje bo posvečeno v vterdovanje ljudovlade.“ In v poslednjem svojem govoru Bonaparte nasproti reče, da bo vse njegovo življenje posvečeno vterdovanju cesarske vstave. Kako se ti dve reči med seboj daste spraviti?

Napoleon III. mora spraviti svojo ljubezen do svobode v Italiji s svojim državnim mahljajem, po katerim je v roke dobil cesarski vajat na francoskem; svojo grozo pred napolitansko brigantarijo (vojno za Franciška II.) s svojim počenjanjem v Romanji, Bolonji itd.; svoje graje zastran kervi, ki se preliva v srednji Italiji, s kervjo, ki se je prelivala v Parizu 2. grud. 1851. Po vradnih naznanilih, razglašanih po ravno tem Ludoviku Napoleonu, bi bilo 191 žrtev tistega dne.

Napoleon III. mora spraviti ali zediniti svojo glasilko „cesarstvo je mir“ z vojskami na Jutru in na Laškem; svoje pravilo ne posredovati s svojim posredovanjem na polotoku, v Siriji, na Kitajskem, v Mexiki; svojo nesamopridnost s pridobljenjem Savoje in Nice; svojo ljubezen za narod s svojimi hišnimi stroški, 40 milijonov; blagernost, ki jo je Franciji pridobil, z revšino v Parizu in Lionu; zadovoljnost francoskega ljudstva s strahom, ki ga Nj. cesarsko veličanstvo kaže proti cesarstvinim dnevnikom in še celo proti besedam Armonie.

Napoleon III. mora spraviti sinovsko svoje češenje do Pija IX. s solzami, ki jih izžema temu dobremu Očetu; in z mučenstvom, ki mu ga dela njegovo (Napoleonovo) djanje; mora spraviti svojo hvaležnost do papeža, ki je blagovolil njegovemu sinu kumovati (boter biti) z lepimi postrežbami, ki mu jih od treh let dela na Laškem; mora spraviti blagoslov namestnika Jezusa Kristusa, ki kaže de ga toliko želi, z obnašanjem, kakoršnega on, njegovi ministri in njegovi poročniki skazujejo proti temu brezorožnemu in častitljivemu Gospodu, ki v Vatikanu stoluje.

Napoleon III. je 20. vinotoka 1859 pisal tako le kralju Viktor-Emanuelu II.: „Moj brat Viktor Emanuel, okolišine so težavne, treba se je anati praznih misel. Ti-le so pogoji, ki menim de so bistveni za prerojenje Italije: Italija naj bi ostala sestavljena iz več samosvojnih držav, zedinjenih pa med seboj z vezilno vezjó. Vsaka država naj bi sprejela namestovavno vravnava in koristne prena-redbe. Zveza bi tako posvetila načelo italijanske narodovnosti. Središni vodnik te zveze bi bil Rim, in častno predsedništvo bi se podelilo sv. Očetu. Resnični prid Vašega Veličanstva je, mi pomagati v razpletanju te osnove. Jez bom storil, kolikor je v moji moči, de se ta veliki namen doseže, in naj bo Vaše Veličanstvo dobro prepričano, de moje misli SE NE MOREJO SPRE-MENITI.“

Kako se dajo spraviti te besede z novimi državniki (diplomatiškimi) naznanili? Zakaj so se misli spremenile, ki se ne morejo spremeniti? Zakaj je Napoleon sprejel in objel prazne misli, ki se jih je treba anati? Zakaj?

V pismih, zročenih ne davno zbornicama, je govoril Napoleon III. o francoskih zročilih na Laškem. Zdaj nas spominja, de je o tih zročilih govoril leta 1859 v razglašeni knjižuri: Napoleon III. in Italija. In te zročila so takrat hotle laško zvezo, „potrebno po natori in laških izročilih, pa tudi še po francoski politiki od Henrika IV. do naših časov.“ Kako se to spravlja — zedinva s pre-gnanjem napolitanskega kralja, velikega vojvoda toškanskega, vojvodov modenskega in parmanskega?

Kako se dasta spraviti Napoleon III., ki je 3. majnika 1859 Franciji rekel: „Gremo na Laško, ne de bi zmešnjave podžigali, ne de bi oblast sv. Očeta omajevali,“ in Napoleon III., ki l. 1862 sv. Očetu reče, de naj se svoji oblasti odpove? Napoleon III. se grozi „Siecle-u“, „čimu napaduje papeštvo v njegovi svetni oblasti ... blago reč italijanske samostojnosti meša z rovarstvom,“ in Napoleon III. l. 1862 pade ravno v zmešnjavo, ki jo je Siecle-u očital.

Oh dragi gospod Napoleon, preden spravlja te Italijo s papeštvom, ki sta si že dobra in spravljenja, bi bolje storili, ako bi sami sebe sami seboj spravili! Spravite svojo pričujočo politiko z zavezami v Villafranki, ki Vas vežejo „pospeševati laško zvezo pod častnim predsedništvom

sv. Očeta.“ Spravite svojo diplomacijo s pogodbami v Zürichu, na ktere ste prisegli v imenu presv. Trojice; spravite svoj govor do postavodajavnega društva 27. pros. 1862 s svojim govorom do postavodajavnega društva l. sušca 1860. Premišlujte ta govora, kako se med seboj bijeta:

Napoleon III. postavodajavnemu društvu l. sušca 1860.

Napoleon III. postavodajavnemu zboru 27. prosenca 1862.

Brez pomisla sim povedal sardinskemu kralju, de bi ga ne mogel nasledovati v politiki, ki se po krivici razodeva pred Evropinim obličjem, ker dihti pogoltniti vse laške države.

Priznal sim laško kraljestvo s terdnim namenom, pripomoči z dobrovoljnimi in nesamopridnimi svetom, de se spravite dve reci: nasprotvanje, ki povsod serca bega, in vesti.

Oh gospod Bonaparte, lejte glasno nasprotje v vas samim! In to nasprotje ne bega Vašega serca, Vaše vesti? Se li nikoli ne spomnite tega, kar ste rekli, tega kar ste pisali, tega kar ste obljubili, tega kar ste slovesno prisegli? Ali pa spominjajoč se ostajate vneemarni med tolikimi nasprotvanji? Vas ne zalije saj količkaj kervi v obličji in saj količkaj žalosti v sercu? Ne mislite kaj, kaj bodo ponameci rekli? Se ne bojite dedšine, ki jo vólite svojemu sinu? Se ne tresete pred zbirko Vaših pisanj, Vaših govorov, Vaših razglasov? — Take levite neprestrašeno bere prezverstni znani torinski dnevnik cesarju, ki se ga marsikdo boji, — ne pa papež ali kateri si bodi verli katolican, ki ga tudi pred mogočnikom tega sveta ni strah, ne groza.

Kakošni ljudje med pridigo iz cerkve hodijo?

Nobena reč ni bolj resnična kakor ta, de taki ljudje, ki med pridigo iz cerkve letajo in zunaj posedajo, so tisti, ki pridige nar bolj potrebujejo. Taki so prave pleve zmed pšenice, otrobi iz moke, bérša od vina, gnjilina od sadja, gerče od drevés, uši od glave, garje s telesa, gnojica od vode, gnoj iz hleva; — oni so naj zanikarniši in nar bolj nepošteni iz vsake duhovnije, ki niso velikonočniga obhajila opravili, so nečedni kvartopirci, ponočnjaki, so tisti, ki hodijo ponoči po hišah, njivah, vertéh krast, so gerduni, ki kerstne bukve onesnažujejo; brezpoštenjaki, ki nar bolj poštene duhovne pa tudi verle soseskine može po pivnicah obrekujejo; so možici, katerim že obleka po žganji dahne; oni so zadnje žito, nar slabši roba, ki jo kaka srenja, soseska, duhovnija ima.

Neki duhovni pastir je večkrat spazil, ko je evangelijski odbral, de je veliko poslušavcov se iz cerkve muzalo ter so zunaj svoj lagoj imeli. Večkratno svarjenje je bilo zastonj. Neki dan pa izbere evangelijski ter reče: „Potepuhi, tatovi, zadolženci in zanikarni grintovci, ki nimajo nič glodati in v zobe vzeti, potlej — vse prešeštnice, žganjekulje itd. bodo zdaj iz cerkve šli, in začel bom potem pridigo pred poštenimi in časti vrednimi ljudmi.“ Vse je bilo tiho, de bi bilo mislo slišati, ko bi bila po cerkvi tekla, noben človek si ni upal iz cerkve ganiti se, in namen je bil dosežen. Ljudje so sprevidili, kakošni možje so tisti, ki med Božjo besedo zunaj posedajo, nobeden ni hotel med take štet biti in torej tudi nobeden ni več med pridigo iz cerkve hodil.

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Z Gorenskiga. V Pepelnico. Pravijo, de je bil svoje dni na cesarskem dvoru na Dunaju turški poslanec. O pustnih dneh viditi toliko rajanja in neizmerniga razveselovanja pri kristjanih, je hotel z Dunaja pobegniti, ker mislil je, de so kristjani obnoreli.

Minul je letašnji predpustni čas. „Feuilletonist“ po-reče: Die heurige Karnevals-Saison war sehr belebt; ali kristjani pa rečemo, huji ko so časi, huje ljudje noré. Dunaj po eni plati ves v vodi, sila in revšina, de se ne da izreči;

po drugi polovici pa ves židane volje, kakor de bi po celim svetu rožice cvetele. Svet se malo za to meni, de mu Damoklov meč nad glavo visi. Pravijo, de so o Noetovim času ljudje tudi tako rajali in se radovali. Kaj pa potler. —

Ko pa pepelnica pride, zapazi omenjeni poslanec, de je vse potihnilo, in vidi, de duhoven ljudi z nekim praham potresa. Poprosi tedaj tega čudniga praha, kteriga moč je po svojih mislih ravno nad kristjani vidil, ter pravi, de ga bo turkam po glavah potresal, kadar se jim bo začelo mešati.

Kaj bo, ko nam Vladar vsih vladarjev začne pepel po glavah potresati! Kdor v pogubo dere, ga Bog še s slepoto udari. Ko je turški Soliman svoj silni naskok na Ogersko pripravljaj, je bilo tako razveselovanje in rajanje po Ogerskim, tako malo so se zmenili za grozečo nevarnost, de je tačas nekdo rekel: Nisim še nikoli slišal ne vidil, de bi se bilo kako kraljestvo med takšnim veseljem in vriskam razrušilo *). Namest de bi današnji svet toliko veselja užival, naj raji premisli, v kakošnih stiskah je naša domovina, kako de ji sovražniki od vsih strani žugajo, naj bi Boga prosil, de bi bili dnevi obiskovanja prikrajšani.

Iz Celoveca. Znana bratovšina sv. Ursule za keršansko podučevanje in za srečno zadnjo uro, ki je cerkveno poterjena in s popolnoma odpustki od sv. Očeta obdarovana, kar je Danica že nekterikrat popisovala, se je že močno razširila, posebno po lavantinski, ljubljanski, kerški in nekoliko po goriški škofiji. Za gotovo vemo, de prečastitljivi knez in škof kerške škofije na Koroškem tej bratovšini dajejo prednost pred vsimi drugimi bratovšinami, ter jo svoji duhovšini večkrat serčno priporočajo. De bi se ložej po vsih duhovnih razširila, so pri svoji stoljni cerkvi v Celovcu podružnico napravili in veleli, de naj se bukvice tudi v nemškem jeziku na svitlo dajo, ki imajo kmalo na dan priti. Ker ima ta bratovšina zraven molitve, zlasti za zadnjo uro, tudi to lepo zvezo, de udje tudi med seboj za lepo življenje eden drugemu skerbijo, se kakor bratje in sestre med seboj opominjajo in k dobremu budijo, pred hudim pa svaré, je pač res vredna, de bi se močno razširila. Marsikteri mladeneč bi se ne zgubil, marsiktera deklica bi venec nedolžnosti obvarovala, ko bi ta in uni ob hudi uri imela dobrega prijatla ali prijateljico, ki bi jima dobro besedo, lep svet dala, ju pred nevarnostjo svarila. Kjer bi duhovni to bratovšino v vodstvu imeli, bi se utegnili z njo veliko dobrega storiti, marsiktere gerde razvade, pregrešne znanja, kletvinja, ponočevanje itd. močno zmanjšati. Tukaj so namreč udje po spolu v venec po 11 oseb zvezani, in vsacega venca udje se med seboj poznajo, serčno ljubijo kakor bratje ali sestre ter skerbijo eden drugemu za zvelicanje in lepo življenje, kakor sami sebi, kajti žalostno bi bilo za venček, ako bi mu kaka rožica zvenila ali segnjila. Ne moremo torej te lepe bratovšine zadosti priporočiti v blagor in čast in večni prid Slovincov. Ker pa ne moremo tukaj vsega na tanko razlagati, torej naj si sleherni prijatelj te bratovšine napravi v boljši poduk bukvice, ki se jim pravi: „Bratovšina sv. Ursule in njenih svetih tovaršic“ itd., in se dobivajo po nizki ceni (50 nov. kr.) pri M. Gerberji v Ljubljani. Mi pa še enkrat svojo prav serčno željo izrečemo, de naj bi se bratovšina sv. Ursule prav obilno razširila med Slovenci, ker želimo svojim bratom prav lepo čisto in pošteno življenje in srečno zadnjo uro.

Iz Maribora pišejo Novicam, da so mil. škof Strosmajer odnotni Čitavnici, ki jih je častnega uda izvolila, 200 gold. podarili „za uspešenje književnog napriedka medju milom bratom slovenskom,“ in želijo ji „blagoslov božji, bez koga neima nikakva napriedka.“

Iz Moravskega. Naj v dostavek naših moravskih Cirilo-Metodiških starin in ustnih izročil tukaj še nekterih omenim.

Tuřany, Božja pot blizo Berna z lepo prostorno cerkvijo in čudodelno podobo Marije, matere Božje. Pripovedujejo, da sta ss. Ciril in Metod novokrščenemu moravskemu ljudstvu to sv. podobo semkaj prinesla, da naj jo časti. Beseda Tuřany pomenjuje važen kraj bogočastja naših paganskih prededov, ker Tuřan je bil staro-moravski malik.

Kapela sv. Barbare pri Vranovem, blizo Berna. Kakor pobožna govorica pravi, je v tej kapeli sv. Ciril kerševal, pridigoval in maševal. Če je to res, smemo misliti, da velja od neke stareje kapele, ki je nekdanj na tem kraju stala. Naš starinoslovec dr. Volný, stari benediktinar v Rajgradu, terdi, da je ta kapela delo iz XVI. stoletja. Kapela sv. Barbare v zvezi z omenjeno pobožno pripovedko vsakemu bogaboječimu rodoljubu globoko v serce sega. Stoji v sredi nizkega germovja prav prijazna in na hribcu enaka milemu belemu golobčiku, ki se je ustanovil v divji pustinji. Tukaj v tihi samoti se daruje nar čistejši Jagnje Božje v odpusenje grehov, in to se je, kakor povest terdi, zgodilo pervikrat po rokah samega sv. apostelja Cirila. Da je bila ta kapela v nekdanjih časih imenitna Božja pot, spričujejo preobilne tablice z znamenitimi napisi, kateri naznanjujejo, da so obljubljene in darovane.

Božja pot Vranov s Pavlanskim samostanom, l. 1784 zatertim, je še sedaj imenitna, ter jo ljudstvo vsako leto mnogo obiskuje; znajde se tukaj tudi lepa raka slavnega rodú knezov iz Lichtenstein-a.

Mi slovanški Moravci smo zgubili znameniti del svojih zgodovinskih starin. Obilni viharji, ki so v teku stoletij nad našo domovino hruli, so nam naj dražji dragocenosti in zgodovinske vire pobrali in pokončali. Predaleč bi se spušal, ako bi hotel popisovati, kako so divji Tartari našo lepo Moravijo zatirali in strašni Husiti naše Cerkve in samostane ropali in oskrnuovali; le o novejšem času naj nekatere besede rečem.

Od časov cesarja Jožefa so delali, kakor bi vse na to merilo, da nam Slovanom hočejo vse, celo sv. katoliško vero vzeti. Zatrenje samostanov je zadelo posebno naše slovanske kraje; na Avstrijskem se veliko veličanskih in bogatih opatij nikdo ni lotil in ne dotaknil, ravno po slovanskih okrajinah pa so delali brez usmiljenja.

Grob sv. Leopolda in njegove soproge sv. Neže pri avguštinarskih korarjih v Klosterneuburgu v Avstrii stoji še to uro v svojem veličastvu, obilni samostani Benediktinarjev, Premonstratov, Cistercinov in drugi redi gojijo še dan današnji nemško zgodovino in literaturo v Avstrii; nam Slovanom pa so brez usmiljenja razdjali grob sv. Metoda na Velehradu, naše slovanske opatijske brez ozira zaterli, njih če tudi majhne dohodke potegnili v državno denarnico in tako naši cerkveno-narodni zgodovini tako rekoč nož v serce zasadili. Le predobro sedaj spoznamo, koliko prida nam je prineslo nesrečno zatrenje samostanov, dobro vemo, kakšen sad ima tisto drevo, ktero so imenovali drevo „spoznanja in luči.“

Naše samostane in cerkve, ktere so nam bogaboječim Slovanom v čast in lepoto, so ustanovili slovanski knezi in kralji, ktere je navduševala prava ljubezen in radodarnost do svojega ljudstva; in le malopridna in brezbožna in posebno Slovanom nasprotna politika je za dobro spoznala, se spraviti na našo nar svetejši lastino in zapuščino. In po kateri pravici? Cerkveni rop, kakor skušnja uči, je imel vselej nar groznejši nasledke. Če se duhovšini — kakor razsvitljeni komunisti sedanjih časov mislijo — preobilno (?) premoženje odvzame in za državne potrebe (?) porabi, je očitno; da se ne okraje duhovšina (ker ona od tega nar manj užije), ampak narodi, kterih izverstni in dobrodelni možaki so enake pobožne ustave delali in sicer v prid človeštva. Deržava si je tudi sama škodovala, ker se je po zatrenji in spraznejši samostanov pripravila ob nar boljši in nar bogatejši vire za čas sile in potrebe. Kdo je v stiskah in splošnem pomanjkanji vselej deržavi po moči iz

*) kako je udeleževala Prusija leta 1806. — Kako se je izšlo. — kaj pa počenja ravno zdej?!

zadreg pomagal? Bile so posebno opatije, ktere so ob času potrebe svoje prihranjeno premoženje na altar domovine pokladale; prelati so čisto radovoljno svoje križce s persanemali ter vselej v djanji pokazali, kar so z besedo učili: ljubezen do cesarja in domovine. Zraven tega že tako ves svet vé, kak prid so zaterti samostani državi obrodili. Mistim, da ne bo neprimerno, ako vse to v priliki povem. Nespametna gospodinja z vsakdanjim dobičkom, ki ga ji kokoš donša, ni zadovoljna, sklenc toraj, ter kokoš zakolje in pripravi si okusno pečenko. Pečenka je hitro pripravljena in še hitreje povžita; al prijazna putika več ne kokodaka in tudi vsakdanjega jajca ni več najti v navadnem kraju. Nasledkov iz tega po logiki izpeljevati ni težavno. — Žalostno pa je, da je v državi, ktera se je prej katoliška imenovala, ravno duhovski stan in njegovo posestvo nekterim tako merzelo, in da so tako grozovito po njem segli; to niso bile misli našega bogaboječega slovanskega ljudstva, ampak nesrečne vodila (maxime) protestantovskih državnih služabnikov, kterim je pred vsem pri sercu bilo, da bi naše ljudstva protestantisirali ter jim nemško kulturo usilili. Dan današnji se kaj takega ne bo lahko več zgodilo! Nar bolj priprosti slovanski kmetič sedaj vé prav dobro, da peščica še ostalih samostanov je stvaritev njegovih pobožnih prededov, in da so ustanovljeni za njegov dušni prid, po nobeni ceni pa ne za samogoltno žepe. V naši kapeli sv. Cirila na Velehradu počiva znani Kašnitz, kteri je imel povelje samostan Velehradski zapreti in zatreti. Nekteri pripovedujejo, da je njegova žena na očitnih plesih cerkvene dragotine po rokah in okoli vratu nosila. Opomina vredno je, da v kapeli sv. Cirila, toraj v spraznjenem in čisto oropanim grobišču imenovanega komisarja, ni drugega ostalo, kakor suhi napis na oboku: „Dilexi decorem domus tue“ (ljubil sem lepoto tvoje hiše)!

Doletna žena, kteri je verjeti, mi je pravila, da je vdova Kašnitzova beračica umerla v Ogerskem Hradišu. Nesramni cerkveni rop že na tem svetu zasluženi kazni neodide! Z Bogom! Frid. Chmeliček.

Zastarice.

1. Kaj je nar dražji? — 2. Kaj je nar bolj grenko? — 3. Kaj je naj gerji? — 4. Kaj je nar bližji tega življenja. — 5. Kaj je nar bolj dalje od nas? — 6. Kaj je nar bolj zlahtno? — 7. Kaj je nar težji, in kaj je nar ložji? — 8. Kaj je nar bolj prijetno?

Razgled po keršanskim svetu.

Mühlfeldov Religionsedikt, cerkveni svobodi sovražni predlog za verske razmere, je zročen državnemu zboru. Kakor so škofje iz verskiga odbora upor postavili zoper ta predlog, tako se sliši, da se bodo tudi z dežel na Dunaj uporne pisma pošiljale in že mende res dospavajo. De škofje k takimu početju cerkvenih sovražnikov ne morejo molčati, se samo posebi razumi.

Več dunajskih gospej je napravilo posojevavno bukvarnico zgolj taci bukev, ki se smejo brez nevarnosti ženam in hčeram v roke dajati. Je posnemanja vredno.

S povodnijo poškodvanim v našem cesarstvu so sv. Oče 6000 gold. pomoči poslali. — Takorekoč s križa — de Cruce — Njih svetost svojim otrokam še zmiraj dobrote skazujejo.

Katoliški vikši škof Kunst, ki je v povzdigo katoliških šol in ubožnih duhovnj žé nad milijon daroval, je v novo založil 44.000 gl. s tem namenom, da naj se letne obresti po primeri razdelijo med ubožnišajmoštre po nadškofii. — Enako je nar več del dobrotnih zalog in naprav iz duhovskih rok, zavolj tega pa tatinskih in rudečkastih časnikov nič manj ni sram, njih ropa svetovati.

Kakor laški rovarji s svojim rogoviljenjem zoper papeža počenjajo, demonstrirajo, tako pa tudi pošteni Itali-

jani za vsako njih hudobno djanje z vdanostjo do sv. Stola zlasti z darovi za sv. Očeta odgovarjajo. Kakor poprej zoper Broferja in Rikasilita, tako zdaj zoper neslane poslednje najete skazovanja — prihajajo od vsih krajev „Armonii“ obilni darovi za sv. Očeta. Tako se bere na pr. 4. t. m.: „Drugi mali dar (50 lir) grofju Reze dal Verme iz Milana v odpor zoper hudobne in bogoskrunske skazovanja pretečeniga mesca po Italii in zlasti v našim mestu zoper naj višjiga škofa — kralja. Voši tudi spreobrnjenje sovražnikov sv. Cerkve in doželeno zmago sv. Očeta, od kteriga prosi apostolski blagoslov za se in za deržino.“ — Tudi v Rimu so skazovanja (demonstracije), ali vse drugačne. Sv. Oče po navadi hodijo na sprehod na veršic Pincio, pa tudi vse imenitniši rodovine in trume ljudstva se ondi zbirajo. 20. u. m. so sv. Oče peš na sprehod šli; berž pa ko so bili med ljudstvom, jih je jelo na tavžente klicati: „Bog živi Pija IX., papeža kralja! Slava papežu, rimskemu kralju!“

Zoperpapežne rogoviljenja v Neapelju so eniga škofa iz sveta spravile. Milgsp. Ventura, vikši škof v Amalfi, je vidil razuzdano derhal, ki se je zoper svetno oblast sv. Očeta derla, in to ga je tako pretreslo, da ga domú pridšiga mertud zadel in je vsled tega umerl. — Enaka se je dogodila fajmoštru v Kolobrari (Colobrarò), J. Guffatu. Po hudobni ovadi (denunciacii) je bil v ječo djan, in neusmiljeno delanje z njim ter mnogo terpljenje ga je umorilo. — V ječah mesta Potenza je umerl nedavno nadduhovnik garijanski, 80letin starček, ki so ga bili zavolj par nespremišljenih besed zgrabili, so mu na potu v ječo dvakrat s smertjo žugali, in je vsled neusmiljenosti res mogel umreti. Uradnija mu še slovesniga spreveda ni dopustila. To je šentana svoboda, kteri se Garibaldi in budič smejata, ko jo Napoleon in Viktor-Emanuel podkurjata; gotovo pa vsi pošteni nad njo žalujejo. — Taki dogodki bodo Božje maševanje toliko hitrejši priklicali nad začetuške vsih gnjusob. Že so te dni časniki pripovedovali, da je Viktor-Emanvela mertud nekoliko napadel in so mu mogli pušati. Tudi pri Kavurji se je ta reč zlagama godila; Bog tudi velikimu grešniku usmiljenje ponuja. „Lento gradu vindicta Divina procedit, sed tarditatem judicii gravitate compensat.“ „Počasi počasi stopa Božje maševanje, tode pozno sodbo z njeno težo nadomestuje.“

Zastran misel, natolecovanj in vošil od znane strani, da bi Pija IX. že skorej luč življenja ugasnila, pristavlja „Osservatore Romano“, da deržina Mastai, iz ktere je Pij IX., slavi zavolj velike starosti svojih udov. Sv. Oče imajo 2 brata in eno sestro, ki so vsi stareji od njih: Grof Gabriel ima 82, grof Kajetan 78, grofja Izabela 76 let. Grof Hieronim, papežev oče, je umerl s 84, in grofnja Katarina, papeževa mati z 82 leti; njih ded je doživel celo 96 let.

Napoleon III. dober kanonik. V Jakinu je imela tista sardinska „Cassa ecclesiastica“ neki samostan z drugimi vred pogoltniti. Je pa samostan pod patronatom kapitelnim pri sv. Janezu Lateranskim v Rimu, in se tje za pomoč oberne. Korarstvo tedaj nagovori Napoleona III., kakor kanonika lateranskiga kapitela, da naj reče besedo za ubogi samostan pri sardinski vladi. Napoleon to stori, in samostan je rešen.

Obravnave med sv. Sedežem in Napoleonom III. „Armonia“ je ob začetku u. m. razglasovala pisma zastran rimskih razmer, ki jih Napoleon III. izročuje francoskima zbornicama in pristavlja: Vedó naj naši bravei, da Bonaparte razglasuje pisma, ki so zanj in druge zamolčuje. Ob svojim času bodo vse pisma znane od perviga do posledajiga. L. 1834 so bile natisnjene vse dokazne pisma zastran preprirov, ki so bili vstali med rimskim Stolum in francosko vlado, in Napoleon I. je odkrit v ti dragi zbirki. Ali Rim počasi stopa v svojih oznanovanjih, in mogli bomo še malo poterpeti, prejden pride čas za Napoleona III. Med

tem pa, kdor zná brati dokumente, ki jih tretji Bonaparte razglasuje, zamore iz njih viditi blagost in postavnost njegoviga ravnanja do sv. Sedeža. Tako deleč je prišlo, de gosp. Thouvenel 6. mal. serp. 1861 vabi francoskiga poročnika v Rimu, „de naj vpraša kardinala tajnika rimske države, če se cesar šteje v očeh papeževih kakor preganjavec ali kakor varh sv. Sedeža!“

V praznik vnebohoda Kristusoviga 1861 je bilo v Bufariku na Algirskim slovesno posvečevanje zvonov, in streljalo se je iz lombard, ki so bile pri Sebastopolji vplenjene in jih je daroval maršal Pelissier Malakofski, ondetni poglavar. Zraven posvečevavca škofa je bila pričujoča naj slavniji veljava iz Algira in med njimi maršal Pelissier sam. Po kosilu se je maršal podal tudi v ondoto sirotišnico, ki jo oo. jezuiti oskerbujejo. Pri ti priložnosti je vojvoda Malakofski iz proste volje razodel svoje osebne misli in čutila visokiga spoštovanja in vdanosti do družbe Jezusove. Napil je zdravico v blagor in pospéh jezuitov v Bufariku, in v daljnim govoru je jasno razodel, de posebno jezuite ljubi zavoljo toliko dobriga, ki povsod delajo, kjer koli prebivajo, in zavolj tega, kar algirski naselbi v prid storé. Neprestrašeni vojskovodja je bil ves ginjen, ko so ga otroci iz sirotišnice s priserčno zaupljivo stjo obdajali in mu pesmice, popevke, balade, sonete v njegovo slavo zglašovali prosto in brez strahu. Vse je bilo veselo, vsi gosti prav jasne volje in razveseljeni zavolj lepo olikanih otročičev. Ko je maršal vert in vse stanovanja z veliko zadovoljnostjo s svojimi imenitnimi sogosti vred ogledal, se je podal v kapelo, kjer so sirotki na glas opravili molitev za maršala, ki je bil občutno in vidno ginjen v krogu priserčniših otročičev. — Tako spoštuje mož rečnike mladosti, ki je že kaj več poskusil, kakor pa rudeci princ, ki se v zboru francoskiga starašinstva napihuje zoper „samostansko odreja“ in „Frömmelci des Mittelalters“, ali pa tisti dunajski in drugi časniki, ki je njih nar ljubši misel, mladost od cerkve odločiti.

Misijon katoliških Nemcov v London-u šteje kaeih 30.000 duš in je pod posebnim varstvom kardinala Wisemana. Njih fajmošter Purcell je z denaram, ki ga je po Nemškim nabral, neko nekdanjo protestansko molitvenico kupil, ki je s svojimi poslopji za cerkev in šolo dovelj velika.

V novim Jorku je v katoliško Cerkev sprejet severno-amerikanski brigadni general Foster.

V Kočincini v jutrovi Indii je preganjanje kristjanov zmiraj bolj kervavo. Apostolski namestnik mil. g. Cuenot se je delj časa skrival, 27. vinotoka pa se je mogel neverski gosposki zročiti, ker pekoče žeje v pomanjkanji vode ni mogel več prenašati. Zaklenili so ga v neko gajbo ter ga v mesto Hue odpeljali. Vjete kristjane so zaperli v tesne luknje; duhovni, kersenci in nune so v gojzde pobegnili. Od francoske tje poslani vojne, ki se bojuje zoper kočincinskiga cesarja, upajo pomoči za kristjane. — Tamkaj s takim orožjem kersanstvo preganjajo, tukaj pa z drugačnim: kateri sovražniki so hudobniši? Kteri bodo imeli več izgovora ob sodbi pred Njim, ki „preiskuje serca in obisti?“

Za nedolžni kratek čas. Več gg. duhovnov po kmetih se ne mara pečá o prostih trenutkih tudi s sviloprekami. Takim zamore postreči gosp. Anton Lakner pri sv. Florijanu ob cesti na Grad (št. 54), ki ima vsake verste murbnih drevesic od 1—5 let na prodaj in je za vsako drevesce porok.

Trikратно zdihoвање k Marii.

Ko o jutru svit danice,
Me iz spanja prebudi,
Vzdignem svoje že ročice,
Jezik klicat ne mudi:

Milost polna Ti Devica,
Bodi moja pomočnica,
Pelj' me srečno v sveti raj!

Poldan je; — dovolj je dela,
Solnce žarno greje svet,
Se cedi mi pot od čela,
Serce govori pa spet:
Milost polna Ti Devica,
Bodi moja pomočnica,
Pelj' me srečno v sveti raj!

Noč nastaja; — k domu pridem,
Se od dela opočim,
Preden truden pa se vležem,
Ne mudim se še zdihtit':
Milost polna Ti Devica,
Bodi moja pomočnica,
Pelj' me srečno v sveti raj!

Rodoljub Podratitovski.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. G. Andr. Smolej-u, lokalistu na Planini nad Jesenicami, je privoljeno v pokoj se podati; lokalija sv. Križa na Planini je torej 26. sveč. razpisana. G. Jan. Bonač, prefekt v Alojzjenišu, gre za duh. pomočnika v Žuženberg. Umerl je 3. t. m. g. Jan. Ziegler, farni vikar v Šentjanžu. R. I. P.! Šentjanska vikarija je torej 7. t. m. razpisana.

V lavantinski škofii. Preč. g. Franc Zorčič, dekan v Rogacu, je imenovan kanonik stoljne cerkve v Marburgu. — Č. g. Janez Arlič, kurat v Skomarji, pride za fajmeštra v Reče; — č. g. Janez Bosina, kaplan pri sv. Križu pri Slatini, pa za mestnega fajmeštra v Slovenski Bistrici. — Č. g. Blaž Slavinec, kaplan v slovenski Bistrici, je imenovan učitelj verozakona na gornji gimnazii v Marburgu. — Č. g. Jan. Čeh, fajmešter pri sv. Bolfanki pri Biši in Ternoveh je stopil v pokoj. — Umerla sta: č. g. Alojz Maner, fajmošter pri sv. Križu pri Lutmerci, in č. g. Anton Verhovšek, kurat v Reki.

Dobrotni darovi.

Za afrik. misijon: Dva dobrotnika 2 gold. 10 kr. — Dobrotnik in prijatelj afrikanskega misijona 8 velikih s prosto roko na platno malanih podob, namreč 2 Ecce Homo in 3 pare serca Jezusa in Marije. — Bratovskega denara: Iz Ternovske fare v Ljubljani 72 gold.; od znotranje šole gg. ursulinskiga ljubljanskiga samostana z zamurkama vred 42 gold. — Za sv. Očeta: Z Gorenskiga K. T. v G.: 4 gold. v sreb. J. T. v G.: 2 gold. v sreb.

Pogorori z gg. dopisovarci.

G. Fr. V. v B.: Imenik smo Vam po pošti poslali. — G. —k.: Prav lepa hvala za prijazni svet in zastavljeno zaupnost; tode k temu bolj obširnemu delu, ki tirja še drugotnih umotvornih študij, tudi imenovanec časa ne uterpi. Zastran „m...e“ se nič ne spomnimo; morebiti se Vi motite, sicer pa je na tem toliko ležeče, kolikor na lanskim snegu. — G. O. M.: Prosimo za omenjeni spis o lepi priliki. — G. —d—: Zastran p. ste jo zadeli. Zalist bomo še pozvedili. Zastran družiga je velikoveč od naše strani dolžnost. — G. K. v M.: Prav hvaležno prejeli, pa za zdaj je bilo prepozno, tedaj prihodnjič. — G. O. D. v C.: Smo Vašo željo spoznili, kolikor je bilo moč, desiravno je Dan. že obširno govorila zastran b. s. U. — G. M.: Obé pismi hvaležno sprejeli; tode 2. za zdaj prepozno.

Vganke.

1. Duša. — 2. Revšina. — 3. Nejevera. — 4. Večno življenje. 5. Časna sreča. — 6. Pamet. — 7. Sebe poznati je nar težji. in druge grajati nar lažji. — 8. Svojo voljo spozniti. L. T.